

ỨNG DỤNG TRÍ TUỆ NHÂN TẠO TRONG GIẢNG DẠY TRIẾT HỌC Ở GIÁO DỤC ĐẠI HỌC: TIẾP CẬN TÂM LÝ – GIÁO DỤC

Vũ Thị Thanh Thanh

Khoa Khoa học cơ bản, Trường Đại học Hạ Long

Tóm tắt: Sự phát triển mạnh mẽ của trí tuệ nhân tạo (Artificial Intelligence – AI) đang tạo ra những biến đổi căn bản trong giáo dục đại học, đặc biệt là trong phương thức tổ chức dạy học, thiết kế học liệu và hỗ trợ người học. Bài báo tập trung phân tích việc ứng dụng trí tuệ nhân tạo trong giảng dạy Triết học ở giáo dục đại học dưới góc độ tâm lý – giáo dục. Trên cơ sở phân tích các quan điểm lý luận và tổng quan các nghiên cứu liên quan, bài viết làm rõ vai trò của AI trong việc cá nhân hóa quá trình học tập, nâng cao động cơ học tập và hỗ trợ phát triển tư duy triết học cho sinh viên. Kết quả nghiên cứu cho thấy, việc ứng dụng AI một cách hợp lý không chỉ góp phần làm giảm tính trừu tượng của tri thức triết học mà còn tạo điều kiện hình thành môi trường học tập tích cực, đáp ứng đặc điểm nhận thức của sinh viên trong bối cảnh chuyển đổi số.

Từ khóa: trí tuệ nhân tạo; AI trong giáo dục; tâm lý giáo dục; giảng dạy Triết học; giáo dục đại học.

PHILOSOPHY IN HIGHER EDUCATION: A PSYCHOLOGICAL AND EDUCATIONAL APPROACH

Abstract: In the context of digital transformation, artificial intelligence (AI) has emerged as a powerful tool that significantly influences teaching and learning processes in higher education. This paper analyzes the application of artificial intelligence in teaching philosophy from a psychological and educational perspective. Based on theoretical analysis and a review of relevant studies, the article clarifies the role of AI in personalizing learning, enhancing students' learning motivation, and supporting the development of philosophical thinking. The findings indicate that the appropriate integration of AI not only reduces the abstract nature of philosophical knowledge but also contributes to creating an active learning environment that aligns with the cognitive characteristics of university students in the digital age.

Keywords: artificial intelligence; AI in education; educational psychology; philosophy teaching; higher education.

Nhận bài: 02/03/2026

Phản biện: 23/03/2026

Duyệt đăng: 28/03/2026

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Trí tuệ nhân tạo (Artificial Intelligence – AI) đang trở thành một trong những công nghệ có ảnh hưởng sâu rộng nhất đối với giáo dục đại học trong bối cảnh chuyển đổi số hiện nay. Việc ứng dụng AI không chỉ làm thay đổi phương thức tổ chức dạy học mà còn tác động trực tiếp đến đặc điểm tâm lý, cách thức nhận thức và hành vi học tập của sinh viên. Đối với các môn khoa học lý luận như Triết học, vốn có tính trừu tượng cao và đòi hỏi năng lực tư duy sâu, việc vận dụng AI được xem là một hướng tiếp cận mới nhằm nâng cao hiệu quả giảng dạy, tăng cường hứng thú học tập và hỗ trợ phát triển tư duy cho người học. Xuất phát từ yêu cầu đó, bài báo tập trung phân tích việc ứng dụng trí tuệ nhân tạo trong giảng dạy Triết học ở giáo dục đại học dưới góc độ tâm lý – giáo dục.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Trí tuệ nhân tạo trong giáo dục đại học

Trí tuệ nhân tạo được hiểu là khả năng của các hệ thống máy tính trong việc mô phỏng và mở rộng những hoạt động trí tuệ cơ bản của con người như học tập, suy luận, phân tích, dự đoán và ra quyết định. Trong giáo dục đại học, AI không còn dừng lại ở vai trò công cụ hỗ trợ kỹ thuật mà đang dần trở thành một thành tố cấu thành của môi trường

học tập số. Các ứng dụng phổ biến của AI có thể kể đến như hệ thống quản lý học tập thông minh (intelligent learning management systems), trợ lý học tập ảo, hệ thống khuyến nghị nội dung học tập, công cụ tạo sinh văn bản – hình ảnh – video, cũng như các nền tảng đánh giá và phản hồi tự động.

Nhiều nghiên cứu quốc tế chỉ ra rằng AI có khả năng hỗ trợ mạnh mẽ cho quá trình cá nhân hóa học tập trong giáo dục đại học. Thông qua việc phân tích dữ liệu học tập của sinh viên, các hệ thống AI có thể đưa ra gợi ý nội dung, điều chỉnh mức độ khó của nhiệm vụ học tập và hỗ trợ người học theo nhịp độ riêng. Điều này giúp khắc phục hạn chế của mô hình dạy học truyền thống vốn khó đáp ứng sự khác biệt về năng lực, phong cách và nhu cầu học tập của sinh viên.

Bên cạnh đó, AI còn góp phần mở rộng không gian và thời gian học tập, tạo điều kiện cho việc học tập suốt đời trong bối cảnh xã hội tri thức. Sinh viên có thể tương tác với các hệ thống học tập thông minh mọi lúc, mọi nơi; đặt câu hỏi, nhận phản hồi và được hỗ trợ kịp thời trong quá trình tự học. Mô hình học tập này đặc biệt phù hợp với đặc điểm học tập linh hoạt, đa nhiệm và giàu tính công nghệ của sinh viên thế hệ số trong giáo dục đại học hiện nay.

2.2. Cơ sở tâm lý – giáo dục của việc ứng dụng AI

Từ góc độ tâm lý học giáo dục, học tập hiệu quả không chỉ phụ thuộc vào nội dung và phương pháp giảng dạy mà còn gắn chặt với các yếu tố tâm lý như động cơ học tập, cảm xúc học tập, sự chủ động và khả năng tự điều chỉnh của người học. AI có khả năng tác động tích cực đến các yếu tố này thông qua việc tạo ra môi trường học tập tương tác, linh hoạt và giàu phản hồi.

Một trong những ưu thế nổi bật của AI là khả năng cung cấp phản hồi tức thì và liên tục cho người học. Khi sinh viên nhận được phản hồi nhanh chóng, chính xác và mang tính cá nhân hóa, cảm giác kiểm soát quá trình học tập được tăng cường, từ đó góp phần nâng cao động cơ học tập nội tại và sự tự tin. Đồng thời, AI còn hỗ trợ người học trong việc đặt mục tiêu, theo dõi tiến trình và điều chỉnh chiến lược học tập – những năng lực cốt lõi của học tập tự điều chỉnh.

Ngoài ra, AI còn đóng vai trò quan trọng trong việc giảm tải nhận thức cho sinh viên khi tiếp cận các nội dung học tập phức tạp. Thông qua việc chia nhỏ nội dung, trực quan hóa kiến thức bằng sơ đồ, hình ảnh và mô phỏng, cũng như hỗ trợ giải thích khái niệm theo nhiều cách khác nhau, AI giúp người học dễ dàng tiếp cận, xử lý và ghi nhớ tri thức. Điều này đặc biệt có ý nghĩa đối với các môn học mang tính trừu tượng cao như Triết học, nơi sinh viên thường gặp khó khăn trong việc hình dung và vận dụng khái niệm.

2.3. Ứng dụng AI trong giảng dạy Triết học

Trong giảng dạy Triết học ở giáo dục đại học, AI được ứng dụng ở nhiều khía cạnh khác nhau, từ khâu thiết kế học liệu đến tổ chức hoạt động học tập và hỗ trợ tự học cho sinh viên. Trước hết, AI hỗ trợ giảng viên trong việc xây dựng và đa dạng hóa học liệu số, bao gồm văn bản học

thuật, hình ảnh minh họa, sơ đồ tư duy, video bài giảng và các nội dung đa phương tiện khác. Việc chuyển hóa tri thức triết học từ dạng trình bày tuyến tính sang các hình thức trực quan và tương tác giúp làm giảm mức độ trừu tượng của nội dung, đồng thời tăng hứng thú và sự tham gia của người học.

Bên cạnh đó, các công cụ AI tạo sinh cho phép thiết kế các tình huống học tập gắn với thực tiễn đời sống xã hội và nghề nghiệp, qua đó hỗ trợ sinh viên vận dụng các khái niệm, phạm trù và quy luật triết học vào phân tích các vấn đề cụ thể. Việc đặt tri thức triết học trong bối cảnh thực tiễn không chỉ giúp sinh viên hiểu sâu bản chất lý luận mà còn làm rõ giá trị phương pháp luận của triết học trong nhận thức và cải biến thế giới.

Ngoài ra, AI còn đóng vai trò là công cụ hỗ trợ tự học và ôn tập thông qua các trợ lý học tập ảo. Sinh viên có thể đặt câu hỏi, trao đổi học thuật, kiểm tra mức độ hiểu bài và nhận gợi ý học tập phù hợp. Sự hỗ trợ liên tục của AI góp phần hình thành môi trường học tập tích cực, khuyến khích sinh viên chủ động khám phá tri thức và phát triển tư duy phản biện, tư duy biện chứng – những năng lực cốt lõi mà môn Triết học hướng tới.

III. KẾT LUẬN

Ứng dụng trí tuệ nhân tạo trong giảng dạy Triết học ở giáo dục đại học là một hướng đi phù hợp với yêu cầu đổi mới giáo dục trong bối cảnh chuyển đổi số. Dưới góc độ tâm lý – giáo dục, AI không chỉ đóng vai trò là công cụ kỹ thuật mà còn là phương tiện sư phạm góp phần nâng cao động cơ học tập, hỗ trợ phát triển tư duy và tạo môi trường học tập tích cực cho sinh viên. Việc tiếp tục nghiên cứu và triển khai các mô hình ứng dụng AI trong giảng dạy Triết học sẽ góp phần nâng cao chất lượng đào tạo các môn khoa học lý luận trong giáo dục đại học hiện nay.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Biggs, J., & Tang, C. (2011). *Teaching for quality learning at university (4th ed.)*. McGraw-Hill Education.
- Holmes, W., Bialik, M., & Fadel, C. (2019). *Artificial intelligence in education: Promises and implications for teaching and learning*. Center for Curriculum Redesign.
- Luckin, R., Holmes, W., Griffiths, M., & Forcier, L. B. (2016). *Intelligence unleashed: An argument for AI in education*. Pearson.
- Mayer, R. E. (2020). *Multimedia learning (3rd ed.)*. Cambridge University Press.
- OECD. (2021). *Digital education outlook 2021: Pushing the frontiers with AI, blockchain and robots*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/589b283f-en>
- Trần Thị Mai. (2020). *Tâm lý học dạy học đại học*. Nhà xuất bản Giáo dục Việt Nam.
- Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.